

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489 sz. — Helyközi telefont 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendőik.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PAL
LAPTUDÓRÓR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 21. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szög szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona.

Nem ijedünk meg!

Irta: *Paltos Árpád dr.*

A kormány békeakciója, amint az az országnak üdvös is, meghiusult. Nem bírták tehát letörni az egyesült ellenzék komoly törekvését, a kormány katonai javaslatai ellen való körömszakadtáig folytatott küzdelem leszereelését nem tudták keresztül hajszolni. Az igazság kemény sziklatömbje, úgy áll most a politikai porondon, mint tengerből kiálló szirtfok, melyet a hullámok örölnyalcosnak, át is csapnak rajta néha-néha, de kimozdítani, rideg merevségéből kisodorni nem tudnak.

Az ország igazsága keményebb minden sziklánál s hiába próbálkozik az armány s hizelgés, attól eltántorítani egyetlen igaz hazafiát sem lehet. S ha nem szédültünk el eddig a hizelkedéstől, nem vett le lábunkról a sok minden ígéretés, még kevésbé ijedünk meg azoktól a fenyegetésektől, melyeket napszámra olvashatunk a bécsi lapokban. Sem a Fremdemblatt, sem semmiféle Blatt ijesztgetése nem hátráltat bennünket, hogy az ország érdekében kezdett s folytatott küzdelmünket abba hagyjuk, vagy hogy ellenérték nélküli szereljük le azt az elmentállást, melyen előbb vagy utóbb meg kell törnie egy a kormány hatalmának, mint a háta mögött lézengő hatalmas munkapárt türelmének.

Nem ijedünk meg, még a októl a fenyegetésektől sem, melyek egyenesen biztatnak a további küzdelemre, nem rettegünk az ország ítélőszékétől, mely elé a kormány, szócsövei révén állítani óhajtja a küzdő ellenzékét. Am próbálja meg a hatalmas s verhetetlen kormányparti tábor s vigye új választásba az országot, mely megmutatja az ismételt félrevezetett magyar nemzet, hogyan tud körmére koppintani az olyan pártnak, mely teljesen kimerült az ígéretésben, de a teljesítéskor még a kis ujja körmét sem mozgatta meg. Am lássák, ki fog vereséget szenvedni egy újabb választáson, az ellenzék, avagy a kormányt támogató párt? Különösen akkor, amikor a választási kampány a létszámemelés s magasabb adózás jegyében indulna. Majd meglátjuk, melyik magyarnak áll érdekében több pénz- és véradót álló azért, hogy az osztrák generálisoknak több ágyutöltelékük legyen s kinek van kedve milliárdokat fizetni a fekete-sárga szín nagyobb elterjesztésére.

S ezzel a programmal, ilyen kilátások reményében mer ez a kormány azzal fenyegetődni, hogy új választások elé viszi az országot s ezzel akarja rémíteni hazafias munkájában az ellenzékét?! Ha nem lenne annyira szomorú ez az egész ügy s nem volna annyira sajnálatos az a fura helyzet, melybe mi a történelem, esetleg más körülmények szerencsétlen közreműködése miatt jutottunk, akkor talán még

minket is mosolyra ragadtatna ez a gyerekes handabandázás, minket, akik csak szomorkodni tudunk a magyar közállapotok illetévaló lezülésén.

Nem ijedünk meg tehát, történjék bármi s fenyegetsenek meg bár a poklok minden kinszenvedésével, az eleve-nen való megsütéssel, vagy még talán a miniszterelnöki székekkel is, mi továbbra is hiven kitartunk igazunk mellett s nem tántorítottjuk el magunkat igaz ügyünk védelmében semmiféle ígéretés, még sokkal kevésbé fenyegetés által.

Álljunk még a harcot! Álljunk, amíg csak fizikailag bírjuk s várjuk az urban lévő igazság diadalmas bevonulását.

Dr Válenstik Ferenc orsz. képviselő beszámoló beszéde.

(2. folyt. és vége.)

Ha szükség van áldozatra, szakítsanak a katonai körök elöitéleteikkel, s tegyék lehetővé, hogy a magyar anyák is azt mondassák csatába induló fiaiknak, hogy: paizson vagy paizszsal.

Ha betudták ezt a szellemet vinni a hadseregbe, akkor biztosabb lesz a győzelem, mintha besoroznak a hadseregbe minden embert és elvonják a szegény ember szájából az utolsó falatot. Már pedig, ha ez a reform keresztül megy, annak árát a szegény ember fizeti meg.

Nem kell itt egyébre utalnunk, csak azokra az anti-zocialis jellegű reformokra, melyeket ezen törvényjavaslat beköszönőjeképelethe léptettek vagy azokra, melyet még ezután életbe léptetni szándékoznak.

Azt mondják, hogy az ország teherbíró képességével az új reform arányban áll. Ily nyomorult kiuzsorázott, a megélhetés nehézségei miatt óriási rajokban kivándorlásra kényszerült néptől ilyen horribilis terhek elvállalását követelni nem lehet és nem szabad.

Azt mondja Gróf Tisza István, hogy mi nem bizhatunk abban, hogy a kontinentális nagyhatalmak egyensúlyozó törvénye fog minket fenntartani, mert a Tisza és Duna köze mindig hadak útja volt s ezért kéri követeli és sürgeti a létszám felemelését.

Erre mi azt felelhetjük, hogy Magyarország hódító politikája nincs és nem lehet. Nem szükséges, hogy határain túl csak egy talpalattnyi földet is elfoglaljon, de határain belül nagy feladat vár reá.

Igenis a Tisza-Duna köze hadak útja volt mindig. Ezentul azonban az emberi előhaladásnak, a kulturának, a műveltségnek kell levezető csatornája legyen a nyugat és kelet között.

Ha mi ezt a feladatot meg tudjuk oldani, ha át tudjuk venni a művelt nyugat kulturáját úgy, hogy ezt a nemzeti egyéniségünk benső formájához hozzáférni képesek leszünk, ha tanulunk más nemzetektől a nélkül, hogy a multban szerzett politikai kincseinket elfecsérelnők, avagy arról lemondanánk, akkor megtudjuk védelmezni azt a helyet, mely őseinktől szent örökségben reánk maradt, míg ellenesetben elfogunk veszni menthetetlenül és még az sem lesz a ki rajtunk szánakozzék.

Ezért nem akarunk mi nagy költségeket megszavazni, hanem azt akarjuk, hogy azok a katonai célra szánt milliók, mint megannyi öntöző csatorna áradjon ki a közé a nép közé, melynek izzadságos és fáradságos munkájából összeverődött, s keressen és találjon ez a horribilis pénz új kereseti és munka alkalmakat, biztosítson megélhetést itt minden állampolgárnak, hogy ne kelljen könnyes szemmel és felzokogó szóval senkinek szülőföldjéről elvándorolnia.

Azt akarjuk küzdelmünkkel elérni és biztosítani, hogy a király és nemzet közötti összhang, melynek szükségét mi is elismerjük, helyreálljon, de ne úgy, hogy a nemzet csüggedten, szárnyaszegetten, megalázva, eszményeitől megfosztva, teljes erőtlenség és tehetetlenség leverő tudatában, minden jogos törekvéseivel, eszményeivel felhagyjon, hanem hogy lássa és érezze, hogy évszázadoknak hűsége, kitartása és a nemzetek történetében páratlanul álló lojalitása, ott fenn is megtermette a maga áldásos gyümölcsöt, s végre oly sok szenvedés után, a visszavonás helyett élvezetett a kölcsönös bizalom, megértés s a jogok kölcsönös respektálásának, s a kölcsönös engedékenységnek ígért földére.

Azt akarjuk, hogy ebben az országban ne lehessen a törvényt vérforraló cinizmussal lábbal tiporni; hogy szűnjék meg a kiáltó egyenlőtlenség és igaztalanságok hosszú sorozata s jöjjön el egyszer már az egyenlő kötelesség és egyenlő szabadság boldog korszaka.

Azt akarjuk, hogy legyen az országban rend és szabadság, de mindkettő a hamisítatlanul és befolyásolatlanul megnyilatkozó igazi népakara emlőjén fejlődjék és erősödjék; ebből szívja magába a szilárdságot és a megdönthetetlen erőt.

Azt akarjuk, hogy a nemzeti szuverenitás kifejezője: a népparlament bírja azt a döntő erőt, azt a soha senki által meg nem támadható hatalmat, azt az engedelmisséget kikényszerítő hatalmat, mely szabadon felsőbb akarat, mint elháríthatlan akadályba nem ütközve, megteheti mindazt, mivel a fennforgó viszonyok és körülmények között a nemzet erőgyarapodásának, előhaladásának és boldogulásának céljait szolgálhatja.

És ha ezt egyszer, törvényes bár, de csak a végszükség esetén igénybe vehető fegyverekkel kivívunk sikerült, akkor ezek a szélső és végső eszközök önmaguktól eltűnnek és soha senkinek sem jut eszébe azokat többé igénybe venni.

Azzal fenyegetnek t. Polgártársaim, hogy Gróf Tisza István és pártja erőszakkal fogja leverni az obstrukciót.

Ebben nekem az a felfogásom, hogy egy nemzedék soha sem alkotott örökre fennálló nagyot. Ehhez több nemzedék egymásba folyó, egymást kiegészítő munkája szükséges. A magyar parlamentárizmust több nemzedék erős munkája teremtette meg és én nem hiszem, hogy egy embernek valj szenvedelmé ezt rövid idő alatt tönkre tegye.

Mi nem rettegünk az erőszaktól, hanem követve hazafias lelkünk sugallatát, küzdünk tovább Magyarország függetlensége és a népjogokért.

„Székely Dalárda“ az anyavárosért.

A Zichy Géza gróf és Bárczi István polgármester elnöksége alatt álló Országos Magyar Dalos Szövetség e hó 15-en közgyűlést tartott, a melyen elhatározta a szövetségi alapszabályok oly értelmű módosítását, hogy az ország dalárdáit 10 kerületi székely szervezi. E kerületek mindegyike, mintegy adminisztrációja lesz a dalos művelődésnek. A kerületek dalárdái a szövetség anyagi támogatásával nagyobb szabású hangversenyeket rendeznek, a kerület székhelyén évente kerületi dalversenyeket is tartanak s minden 9—10 évben e székhelyeken országos dalos verseny is lesz, mikor az ország elsőrangú zenekapacitásai gyűlnek össze s mintegy 3—4 ezer magyar dalos sereglék az illető kerületi székhelyre.

A „Székelyudvarhelyi Székely Dalárda“ következő, szívós és ügyes munkájának sikerült elérnie azt, hogy Székelyudvarhelyt ilyen kerületi központtá tegye az Országos Magyar Dalos Szövetség közgyűlése. Pedig a szövetség alapszabályainak tervezetében Erdélyre nem kontempláltak több kerületi központot, csak Kolozsvárt. Kérte a központosság rangját Marosvásárhely és Brassó is, de Kolozsvárral szemben az elsőséget el nem nyerte.

Ilyen előzmények után lépett a „Székelyudvarhelyi Dalárda“ elnöksége akcióba, s nem Kolozsvárral szemben való elsőséget kívánt Székelyudvarhely számára, hanem azt, hogy az Erdélyre tervezett egyetlen kerület ketté oszlassék. A két erdélyi kerület létesítését aztán akként kívánta dalárdánk, hogy a Maroson felüli terület Kolozsvár község területén legyen egyik kerület, a Maroson aluli Csík, Udvarhely, Nagyküküllő, Kisküküllő, Szeben, Fogaras, Brassó és Háromszék megyék területe Székelyudvarhely központtal a másik kerület. Ez elosztás helyességét a magyarosító cél szempontjából is részletesen megindokolták.

Igy fölszerelve, az új kerület létesítéséért indítványt nyújtott be dalárdánk elnöksége a szövetségi központhoz, s levélben és személyes utánjárással is a szövetségi alapszabályok új tervezeténél készítőjét, Burdács Rezső kir. járásbíró meggyerte az új kerület eszmájának. Gondoskodott arról is a válsághelyen, hogy a szövetségi közgyűlésen helybeli képviselője is jelen legyen.

Ilyen előkészület után a szövetségi közgyűlés jóakarata és érdeklődése Székelyudvarhely iránt teljes mértékben fölebredett. Versenyeztek ugyan egy alkalommal Győr, Szekesfehérvár, Miskolc és Eger is a kerületi székhelyért, de a Székelyudvarhelyhez hasonlóan kidolgozott és megindokolt javaslattal nem állhattak elő. Így a dalszövetségi közgyűlés csak Székelyudvarhely indítványát fogadta el, de azt lelkesült egyhangúsággal.

Ennek folytán Székelyudvarhely az Országos Magyar Dalszövetség új alapszabályai értelmében Erdélyország déli 8 vármegyéjének zenei központja lett, s egyrangba jutott a zenei élet adminisztrációja tekintetében azon városokkal, melyek a többi kerületi székhelyei. Ezek a városok pedig: Budapest, Szeged, Kecskemét, Debreczen, Kolozsvár, Pozsony, Kassa, Szombathely, Pécs és Temesvár. Ugy hisszük, hogy a mi szegény anyavárosunk is büszke lehet ezekre a kollegáira.

Méhészet.

487—1911. szám.

Méhészegyleti tagok, Gazdakörök és közs. elöljáróságok szives figyelmébe.

A szekszárdi selyemtermelési felügyelőségnek 13309—1911. szám alatt elnökségünkhöz küldött leiratából kifolyólag a kiállításra kész eperfák, sövények is alkalmas eperfacemeték ingyen való meggyerését célzó kérvényeket folyó évi dec. hó 10-ig elfogadjuk és javaslatba hozzuk a felügyelőségnek. Kérjük tehát az egylet tagjait, gazdaköröket és közs. elöljáróságokat, mennyiben ilyen csemetékre szükségük van, azt a fenti határrnapig elnökségünk útján kérvényezzék. Székelyudvarhely, 1911. okt. 19.

Gál Imre titkár. Lányi Imre elnök. Varró Elek a selyemtermelési szakosztály vezetője.

Székelyudvarhely téli fürdőváros.

A „Szejke“- és „Uzonka“-fürdő a tanítóké.

Nagyszabású országos mozgalom megindításáról adott hírt az udvarhelyvármegyei tanítóknak e hó 18-án Székelyudvarhelyen tartott közgyűlésén Gál Imre elnök tanító, midőn az alakulás alatt álló „Tanítók fürdője, Tanulók Nyaraló Telepe Részvény Társaság“ célját, törekvését ismertette és bejelentette azon fürdőket, amelyeken tanítói zóna-fürdő létesítése lehetséges, miután a székelyudvarhelyi Szejke-fürdő örök áron megveve, a nagybeceni „Uzonka“-fürdő még fennálló 21 éves bérlete már a Tanítók R. T. birtokában van.

A tanítók fürdője elnevezés nem kizárólag tanítók által leendő birtoklást és használatát jelenti, hanem a tanítók által leendő igazgattatással házi kezelésben annak csak állandó olcsóságát obajlják a tanítók biztosítani, hogy ezen fürdőknél a tanítók és a tanítókéhez hasonló jövedelmű más társadalmi állású egyének egyis a nagyközönség tagjai is megerősítés nélkül kijöhessenek s olcsón élvezhessék mindazon előnyöket, amelyek egy fürdő- és üdülőhely nyújt.

A napokban kibocsátandó részvényjegyzési felhívás szerint 25 koronás részvényekből, országos mozgalom alapján, 750.000 korona alapítókét kíván az alapító társaság összehozni, amelyből a Szejke-fürdő vetelára kifizetését és annak modern téli nyári fürdővé való kiképzését eszközli; az Uzonka-fürdőt pedig egy korszerű nyaraló teleppé teszi. A fejlődés fokozata szerint egy állandó gyermek nyaraló-telepet is létesít itt a tanítók felügyelete és vezetése mellett.

A tanítók fürdő részvénytársasága nem annyira a részvények jövedelmezésére, mint inkább a tanítók és a nagyközönség fürdőző és üdülő helyeinek olcsó, azonban kifogástalan berendezésére és a jó kiszolgálás biztosítására alakul.

A Szejke fürdő európai hírű bő forrasú kenes gyógyfürdő hűlés és az ezekből származó bajok ellen, míg az Uzonka már a hunok és később a rómaiak által is használt gyógyborvíz fürdő, melynek kies, erdő közszoruzta fekvése, ózondus, jó levegője, kitünő ivó borvíze már eleve is egy nyaraló- és üdülő-hely létesítését tárják kínáló alkalmakként előnkbe.

Hogy Magyarországon 32.000 tanítója és a tanítókkal összekötöttségben álló nagyközönség épen nálunk, a Szejkefürdő építi fel egyik fürdőjét, ez nemcsak nem lehet közömbös ránk városi polgárokra és lakóskokra nézve, de mérhetetlen fontosságu előnyöket rejt ez magában, mert hiszen ennek révén rövid pár év alatt Székelyudvarhely fürdő-várossá lesz, de meg a közel 10 000 lelket számláló város közönsége is végre egy országos jellegű fürdőhöz juthat. Az idegenforgalom biztosítása mellett, itthon találunk jó és olcsó fürdőt, ez lesz kiváló előnyünk.

Valóban méltó, hogy a Tanítók fürdőjét a legmelegebben üdvözöljük és ezt minden tehetséges városi és vármegyei lakos részvényjegyzésével is támogassa.

A részvénytársaság szervezését és ügyeinek ideiglenes intézését Gyerkes Mihály székelyudvarhelyi igazgató-tanító vezeti a helybeli tanítók, mint alapítók segítségével és közreműködésével. Az alapítási felhívás kibocsátása után még részletesebben is foglalkozunk majd ezen fontos kérdéssel, mely városunkat igen mélyen és fontoson érinti. Addig is ajánljuk az érdeklődőknek a legegyszerűbben a tanítógyűlésen messze kiptant kiható tervet.

Ha mindnyájan egyért és egymindnyájáért testvéri kezét fogunk; ha az átkos visszavonás, közömbösség helyett összetartással dolgozunk, a Székelyföld felvirul...

HIREK.

— **A főispán betegsége.** Haller János gróf főispán gyengélkedik. Homoródházi vízben — mint értesülünk — gyomorhajban szenved. A nyáron használt karlsbadi kurája sem tudta elenyészíteni a makacs gyomorhaját. Ez volt az oka, hogy sem az udvarhelymegyei, sem pedig a marostordai közgyűléseken nem elnökölhetett. Különben baja nem válságos és rövid idő alatt ismét gyakorolhatja majd főispáni diszkrécióját háromszoros főispáni tennémán. — Ha Khuen meg nem bukik...

— **Milyen lesz az idő?** Október hónap hátralevő napjain kedvező idő várható. Novemberben az idő kritikussá ígérkezik, zord, hideg, viharos szelek lesznek és havazások. Ezek a kritikus idők azonban november 12-től fognak bekövetkezni. Különösen decemberben nagyobb földrengések lesznek észlelhetők, de a távolabbi országokban. A legnagyobb földrengés december 14-ike körül lesz. Decemberben nagy hidegek nem ígérkeznek inkább nedves hideggel fog a hónap eltelni. Itt-ott kisebb havazások is várhatók.

— **Difteritisz.** Ez a ragályos, lázzal lefolyó betegség főként a gyermekeket támadja de azért a felnőttek is megkaphatják. Különösen a 2—7 évig terjedő korban jelentkezik aránylag elég gyakran s a gyermekkorak alig van rémesebb ellensége e mindenkori súlyos betegségnél. A gyógyult egyének még 7—8 hétig is fertőzhetnek egészségeseket. Ezt jó tudni és ehhez mérten óvakodni. Ezeket most azért tartottuk időszerűnek elmondani, mert Székelyudvarhely városban október 8-ika óta nem kevesebb, mint öt hivatalosan tudott eset fordult elő. Ezek közül 1 meggyógyult, de 4 még mai napig is difteritiszben szenved.

— **Színészet.** Szilágyi Dezső színtársulata Székelyudvarhelyt ma befejezi husz napos színtársulatát és holnap már Marosvásárhelyen kezdi meg 90 előadásra tervezett működését. Husz és 90 között épen 70 a különbség. Ilyen eltérés mutatkozik Székelyudvarhely és Marosvásárhely között minden tekintetben. De hát erről mi már igazán nem tehetünk. Az igazgató családostan, elégedetlenül távozik. Ugyanezt az érzést lehet tapasztalni általában a közönségnél is. Az igazgató pártolás hiánya miatt méltán panaszkodhat. A közönség elégedetlensége szintén jogosult. Hiszen a mai színdarabok legnagyobb része oly csekély értékű, annyira idegrentó, sőt izléstelen durvaság, aminek élvezéséről szó sem lehet. Olyan darabok, melynek látásán még a jobb, komolyabb gondolkodású bakakáplár is elpirul, legkevésbé sem valóik ifjuságnak és a közönség romlaltan részének. Ezek mind közre jászának a színházról való idegenkedéshez. A formális színügyi bizottság is hibás. Az előadandó színdarabokat erkölcsi tekintetben szigorú bírálat alá kellene vetgék. A színháznak a helyes irányba való művelődés templomának kellene legyen ma is, amint az volt régebben s ha az volna, akkor sem az igazgatónak, sem pedig a közönségnek oka nem lenne a panaszra, elégedetlenségre.

— **A hirdetés értéke.** Egy párisi ékszerész 20.000 prospektust küldött szét, melynek összköltsége 2295 frankra rugott. E körlevél 29 megbízás 495 frank nettoértékben érkezett be hozzá. Ugyanezen cég 1700 frank értékű hirdétést tett közzé a párisi lapokban, melyre 1100 kérdezősködést kapott melyből 634 rendelés jött létre 3700 frank bruttóhaszon értékben. Az újsághirdetés eredménye fehért 222 százalékkal felülmulta a körlevelezés eredményét.

— **A község pecsétje.** A község pecsétjét tudvalevőleg mindenütt a falusi bíró őrzi és azért ő a felelős. Winkler Emil keleni volt körjegyző a postaügynökként alkalmazott

feleségével összejátszva, 11,136 K 02 fillért tartalmazó pénzesleveleket tulajdonított el — a jöhísemű községi bírótól elkéri pecsétnyomatok és hamis aláírások felhasználásával. Winkler körjegyzőt és feleségét a bíróság elítélte. A belügyminiszter most meghagyta Dókus Gyula alispánnak, hogy a járási főszolgabírók útján figyelmeztesse a vármegye összes községi bírát, hogy a község pecsétnyomóját — saját érdekükben — a legnagyobb gondossággal kezeljék és senkinek sem rövidebb, sem hosszabb időre át ne engedjék.

Tanítók gyűlése. Folyó hó 18-án tartotta meg 36-ik évi közgyűlését az udvarhelyvármegyei tanítóegylet. A vármegyei tanítók rendkívüli nagyszáma s a gyűlésen részt vett vendégek az ott lefolyt tanácskozás, rendkívüli nevezetessé tették e gyűlést. Györke s Mihály elnöki megnyitója után Mousson Géza szöv. elnök és Rákos István, az Eötvös-alap ügyvezető alelnöke üdvözölték a gyűlést s kérték a tanítóegyletet a szövetség által hirdett eszmák támogatására. A tanítók fizetésrendezését és a nyári gyűléseket Hetszer Kálmán felsősófalvi igaztanító ismertette. A tanítók bankjának alapítási terveztét, s annak munkakörét, valamint a tanítók fűdője R. T. alakulását Gál Imre ismertette s javaslatait egyhangulag tette magáévá a gyűlés. Kriza Sándor az Eötvös-alap helyi bizottságát ajánlotta megalakításra a tanító egyesület kebelében. A pénztár állásáról Vida Mózes, az 1912. évi költségvetésről Gál Imre referált minek kapcsán nevezettnek 100 K tiszteletdíjat és Rác Mózest ny. tanítónak 50 K segélyt szavaztak meg. Választások során Rozsondai Istvánt alelnöknek, Gál Imrét a tankönyv bíráló bizottság elnökének, Vida Mózeset központi pénztárnoknak, Blájer Balászt a tanítók hívlapja pénztárnokának megválasztották. Gyűlés után sikerült bankett volt.

Epilepszia ellen sokféle gyógyszer van forgalomban. Bizonyos azonban, hogy a hány epilepsziás beteg van, annyi fele a betegség változata, ami természetes is, tekintettel arra, hogy az egyes betegek mennyire különböznek egymástól nemre, korra és testalkatra nézve. Ebből önként következik, hogy csak oly gyógymód eredményezhet tartós gyógytsikert, mely minden egyes betegnek egyeni természetéhez alkalmazkodik. E követelménynek az a gyógy-mód felel meg leginkább, melyet a hírneves speciálista orvos Dr. Szabó B. Sándor honosított meg, a mely több ezer esetben fényesen bevált és a szakirodalom részéről is elismerő méltatásban részesült. E gyógy-mód azért oly nagy értékű, mivel az epilepszia gyökeres gyógyítását teszi lehetővé, mit a gyógyult esetek nagy száma is bizonyít. Gyógyulást keresők forduljanak felvilágosításért Dr. Szabó B. Sándor orvosi rendelő intézetéhez (Budapest, V. Nagykorona-utca 18.)

Sertésvész következményei. A sertésvész Székelyudvarhely város területén hónapok óta nagy pusztítást visz végbe. Rakásra hullanak az állatok és nincs kilátás arra, hogy egyhamar megszűnjék ez a káros állapot. A hus ára ijesztő mértékben emelkedik a hentesárukkal kapcsolatosan. Egy kiló sertéshus 1 K 84 fillér. Ezzel szemben sem a tisztviselők fizetése, sem az iparos és kereskedő jövedelme nem gyarapodik sőt éppen apad napról-napra. A fogyasztó közönség tehát a legsúlyosabb viszonyok között kénytelen tengődni. Ehhez járul még a földművelésügyi kormányának husbehozatali szigorú rendszabálya, mely miatt a farcádi husárusok heti vásáraiton való árusítását tiltották. A hatósági vezető köröknek kötelességükben áll mindent elkövetni, hogy ez a türelhetetlen állapot minél előbb megszűnjön. Hiszen ezt tétlenül tovább elnézni nem lehet.

Politikai diszeloadás. Az erőszak toreadorát, a mai kormány balkezes vezérét Aradra rendőrfedezettel es még így is csel-fogás használatával lopták be, hogy képviselői beszámolót tarthasson. A nép már a Tisza név hallatára is megvadul. Hiszen keserves tapasztalatai vannak a multakból és verléző észleletek mutatkoznak a jelenből. A szabadság egyenlőség, testvériség éltető jogforrását mely 1848-ban verrel megszen-telt földünkön Magyarországot lakóit új korszakba zökentette, Tisza István gróf egymaga vissza akarja parancsolni a jobbágy sorba. Nem csoda tehát, ha neve hallatára is végző pontra jut a nép fiainak megkínzott, elkésztett érzelm világa és Tisza grófnak saját kerületébe is úgy kell utazzék, mint a muszka cár valamelyik gyűlöli helytartójának. A köréje csoportosult utlovások között természetesen nem hiányozhattak vármegyénk büszkeségei: Ugron Zoltán és Kállay Tamás követ urak sem. A cirkuszi mutatványok szüneteit a buta Augusztok töltik ki. Nagy diszeloadás volt tehát Aradon. Hogy aztán az előadásnak minő erkölcsi eredménye mutatkozik és kik rakják azt zebra, egyelőre nem tudható. Annyi tény és való, hogy a 48 előtti jobbágy sort visszacsinálai, a nemzetet rabságba, jogtalanságba visszaparancsolni, nemesak Ugron Zoltán és Kállay Tamás agyonkompromittált követ uraknak, hanem még urok-, parancsolójuknak: a geszti Cézárnak sem fog sikerülni. Az egyesült erő-zéssel, hazafias lélekkel telített ellenzéki pártok élén Kossuth Ferenc, Justh Gyula, Károlyi József gróf és a többi igaz magyar szándéku hazafiak oly kemény köszirtet képeznek, a melyen az idegen érdekek felé haladó muszkapárti Dreadnughtok előbb utóbb a mélységbe kell süllyedjenek. Magyarországot erőszakkal kormányozni nem lehet. Hiszen az erőszak képes lenne forradalomba vinni a nemzetet. Erre pedig sem nekünk, sem a hatalomnak nincs és nem lehet szüksége. A mai forradalom vér nélküli is lehet. Az általános szavazati jogért küzdők táborába egyszerűen leteszi a pörölyt. Megszűnik a munka és nincs arra hatalom, hogy a jól szervezett munkásságot e támadó harcában legyőzhesse. Jó lesz tehát magyar nemzeti irányba keresni és minél előbb megtalálni a kibontakozás útját. Jó lesz addig, amíg nem késő. De visszafejlődésről ne ábrándozzanak, mert a mai viszonyok erre egyáltalán nem alkalmasak.

Közgazdaság.

Dijazással egybekötött szarvasmarha kiállítás.

Az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület a földművelésügyi miniszterium anyagi támogatásával folyó évi október hó 8-án Parajd és október hó 15-én Olasztelek községében tartotta meg ez évi szarvasmarha, illetve borjas tehének, két- és három éves üszök kiállítását.

Parajd községben felhajtottak: Borjas tehenet 20 darabot, három éves üszöt 16 darabot, két éves üszöt 12 darabot Tarka tehenet 15 darabot.

Dijazást nyert a borjas tehének közül: András Ferenc korondi lakos tehene 50 koronával, Balint József siklói lakos tehene 40 koronával, Orbán József siklói lakos tehene 30 koronával, id. Simonfi Károly parajdi lakos tehene 25 koronával. Fábán Zsigmond korondi lakos tehene 15 koronával.

A három éves üszök közül: Jakab Antal farkaskaki lakos üszője a Gróf Haller János főispán által felajánlott Gróf Serényi Béla alapítványi díjból 50 koronával, Mester Ambrus parajdi lakos üszője 50 koronával, Barta József korondi lakos üszője 40 koronával, Nagy Márton felsősófalvi lakos üszője 35 koronával, Fábán Zsigmond korondi lakos üszője 30 koronával, id. Simonfi Károly parajdi lakos üszője 25 koronával.

A két éves üszök közül: Pál Lajos alsósófalvi lakos üszője 50 koronával, Balint József parajdi lakos üszője 40 koronával, Hegyi József siklói lakos üszője 30 koronával, Szász Mihály felsősófalvi lakos üszője 25 koronával, id. Simonfi Sándor parajdi lakos üszője 15 koronával. Ezen kívül Szőke Károly felsősófalvi lakos tarka tenyésztéssel dícsérő oklevelet nyert.

Olasztelek községben a felhajtás a parajdienai kisebb volt.

A felhajtott állatok közül díjazást nyertek, a borjas tehének közül: Szabó János homoródszentpáli lakos tehene 50 koronát, Toth Péter vargyasi lakos tehene 30 koronát, Markó Lajos olaszteleki lakos tehene 25 koronát, Bedő József városfalvi lakos tehene 15 koronát.

A három éves üszök közül: Szabó Áron városfalvi lakos üszője a Gróf Haller János főispán által felajánlott Gróf Serényi Béla alapítványi díjból 50 koronával, Gal Mózes felsőrakosi lakos üszője 50 koronával, Mathé Ferenc vargyasi lakos üszője 40 koronával, Kolomban József olaszteleki lakos üszője 35 koronával, Biró Mózes felsőrakosi lakos üszője 25 koronával.

A két éves üszök közül: Gáspár Ignác bartoci lakos üszője 50 koronával, Dimény Ferenc homoródszentpáli lakos üszője 40 koronával, László Mózes homoródszentpáli lakos üszője 24 koronával, Osváth Balázs bibarcfalvi lakos üszője 15 koronával.

E helyen a gazdasági egyesületnek a borjas tehének díjazására felajánlott 40 koronás, a három- és két éves üszöknél a 30—30 koronás jutalomdíja, megfelelő állat hiánya miatt nem adatott ki.

A felhajtott 10 drb tarka tehen és 5 drb üsző közül dícsérő oklevelet nyert id. Daniel Gábor nyug. főispán olaszteleki, Márton György olaszteleki és végre Bedő József városfalvi lakosok tenyészete.

Parajd községben ily kiállítás másod ízben volt. A felhajtás középszerűnek mondható. A minőséget illetve, több követelni valót hagyott fenn.

Olasztelek községben, illetve a „Rikán” tuli s Udvarhelyvármegyéhez tartozó községeiben, jelenleg első ízben tartottak díjazással összekötött kiállítást.

Épen ez okozta azt, hogy jelenleg úgy a felhajtott állatok száma, mint azok minősége, a szorosabb értelemben vett kritikát gyengén állotta ki.

De reményt nyújtott a gazdaközönség arra, hogy bekövetkezendő kiállításra, sőt még jelenleg is több és szebb állatot képes elő állítani.

Nyílt tér*

Van szerencsém a n. é. közönség szíves tudomására hozni, miszerint a Nagyméltóságú Belügyminiszter Úr legújabbán kelt rendelete szerint: 14 éven át szerzett fogászati gyakorlataim, gazdag tapasztalataim alapján azon kellemes helyzetben vagyok, hogy ténykedéseimmel a legkényesebb igényeket is kielégíthetem.

Hogy pedig a legfinomabb anyagok használata mellett, s mérsékelt árak tekintetében is mindenkinek lehelővé tegyem fogai ápolását, azt a következő árak mellett eszközölöm:

Könnyen megszokható s rágásra igen alkalmas fogsorok műfoganként 5 K-tól feljebb. Fogtömések cement alapon 4 K-tól feljebb. Fogtömések guttapercha atapon 3 K-tól feljebb. Fogtömések ezüst amalgam alapon 4 K-tól feljebb. Fogtömések arany amalgam alapon 6 K-tól feljebb. Fogtömések porcellán alapon 6 K-tól feljebb.

Fájdalom nélküli fog- és gyökérhúzások érzéstelenítve) 2 K Fogtisztítás 4 K.

Szájpadlás nélküli műfogak u m: aranycsapos fogak, aranyfogkoronák és aranyhid munkák megállapodás szerint.

Végzett ténykedéseim pontos, jó és tartósságáért szavatolok. Részletfizetésre is!

További szíves pártfogást kérve, vagyok kitünő tisztelettel:

Reményi Frigyes

fogtechnikus, szájpádlás nélküli műfogspeciálista.

* Az e rovatban megjelent közleményekért semmi felelősséget nem vállal a szerk.

Legolesobb, legbiztosabb üzemelő. Versenyképes árak
Elsőrangú minőség. Több ezer referencia

„CLIMAX“
nyersolajmotor

Pénzt
takarít meg!

Bachrich és Társa

mórgyári fiételep

Budapest V/41 Szabadságtér 17 sz.

(Tözsdepalota)

Telefonsz. 71-01. Sürögönc. CLIMAX

8888—1911 tkvi

Hirdetmény.

Szekelypálfa közeg telekkönyve tagosítás és arányosítás következtében átalakított és ezzel egyidejűleg azokra az ingatlanokra nevezve, amelyekre az 1886. XXIX. az 1889. XXXVIII. és az 1891. XVI. t. c. cikkek s tényleges birtokos tulajdonjogának befejezését rendelik, az 1892. évi XXIX. t. cikkben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helye-bikapcsolatlan fogantatott.

Ez azzal a felhívással tételük közzé:

1. hogy mindazok kik az 1886. XXIX. t. c. 15. és 17. §-ai alapján de érve e §-oknak az 1889. XXXVII. t. c. 5. és 6. §-aiban és az 1891. XVI. t. c. 15. §-a) pontján foglalt ki egészítései is — valamint az 1889. XXXVIII. t. c. 7. §-a és az 1891. XVI. t. c. 15. §-b) pontja alapján történt törlesek érvénytelenségét kimutathatják e végből törlesei kereseteket hat hónap alatt vagyis 1912. évi április hó 25. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után irított törlesei kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, akik az 1886. XXIX. t. c. 16. és 18. §-ainak esetében ideértve az alábbi §-nak az 1889. XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítései is — a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánának, irasbeli ellentmondásukat hat hónap alatt vagyis 1912. évi április hó 25. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, met ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3. hogy mindazok akik a telekkönyv átalakítása tárgyában tett intézkedések által nem különböznek azok, akik az 1. és 2. pontban körrült eseteken kívül az 1892. XXIX. t. c. szerinti eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogokat bármily irányban serte vélik — ideértve azokat is, akik a tulajdon jog arányának az 1889. XXXVIII. t. c. 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják — e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt vagyis 1912. évi április hó 25. napjáig bezárólag nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után az átalakításkor közzétett éves bevezetésből származó bármilyen igényeket jó hiszemű 3. ik szem. irányában többé nem érvényesíthetik, az emlelt bejegyzéseket pedig csak a törvény rendes útján és csak időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek akik a hitelesítő bizottságnak eredeti okiratokat adtak át, hogy amennyibe azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak vagy ilyeneket pótlólag benyujtanak az eredetieket a telekkönyvi hatóságúál átvehetik

Kelt Székelyudvarhely 1911. évi október hó 10. napján a kir. törvényszék mint tkvi hatóság.

GYARMATHY FERENC s. k. törvényszéki bíró.

DÓSA, kir. tkv vezető.

Síremlékek
és lépcsőkövek
Szekelyudvarhelyt,

Kossuth-utca 52-ik szám alatt

Imre h Márton kőfaragómester
teletében kaphatnak a legutányosabban. Elvállal egyéb építéshoz való munkát is. Krösségét és tartósságát jótállást vállal.

FOGORVOS
PERL

JÓZSEF Amerikai Dentist e hó 23-án Székelyudvarhelyre jön

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és borszármánykereskedők
Medgyes.

Legjobb beszerzési forrás termézeladta valódi erdélyi hegyi berekben. Hordókban és palackokban. Kiváló sajáttermés és vörös borok.

Névjegyek
Meghívók,
Eljegyzési
és Esküvői
valamint **gyászjelentések**

egyszintén mindenféle könyvnyomdai és könyvkötői munkákat izléses kivitelben, gyorsan és pontosan készülnék

Betegh Pál

villamos üzemre berendezett könyvnyomdát és könyvkötő-intézetet Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca sz. 31. alatt.

Védjegy: „Horgony“.

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bisonyult hámszer, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bisonyult köszvényes, ízületi és megfázásoknál.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevesztéskor óvatossá legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozban van csomagolva. Ára üvegekben K—30, K 1.40 és K 2.— és ügyszólván minden gyógyszerüzemben kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerüzem az „Arany oroszlánhoz“, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

AZ UDVARHELYMÉGYEI TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZV.-TÁRS.

SZEKELYUDVARHELY, fiókok: Székelykeresztúr és Oklánd

ügykörébe a **törlesztéses (amortizációs) kölcsönök**

adását is felvette.

Bekebelezett ingatlanokra **5000—30000 keronáig**

terjedő kölcsönöket nyujt 15, 18, 23 és 32 évi,

félévenkinti törlesztések mellett, 6 százalékos kamatozással.

Bővebb tájékoztatást Székelyudvarhelyt a fő-, Székelykeresztúrt és Oklándon a fióktintézetek nyujtanak.

RÉTHY BELA
PEMETETŐ CUKORKAKÉ
BENESSÁRAN
MAG 60 FILM

Köhögés, rekedtség és hurut ellen nincs jobb a Réthy-féle pemetető cukorkánál!

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan Réthy-felét kérjük, mivel sok haszontalan utánczata van. Az eredetinek minden egyes darabkáján rajta van a „Réthy“ név.

1 doboz ára 60 fil. Mindonütt kapható.

Csak **RÉTHY-felét** fogadjanak el!

6992—911. sz. tkvi.

Hirdetmény.

A m. kir. igazságügyminiszter 1906. évi július 6. án 14114. sz. alatt érendelte, hogy az oklándi kir. járás bíróság, mint telekkönyvi hatóság-hoz tartozó Ege község telekkönyveiben felvet mindazon ingatlanokra nevezve, amelyekre az 1886. 29. az 1889. évi XXXVIII. és az 1891. XVI. t. c. a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik az 1892. XXIX. t. cikkben szabályozott eljárás és ezzel kapcsolatban a telekkönyvi bejegyzések helyesbítése fogantatott.

E célból a helyszíni eljárás s nevezett községben 1911. évi december hó 1-én fog kezdődni.

1. Ezzel fogva felhivatnak mindazok, akik a telekkönyvekben előforduló bejegyzésekre nevezve okadolt előterjesztést kívánnak tenni hogy tkvi hatóság kiküldöttje előtt a kitűzött hatánap kezdődő eljárás

folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseket igazoló okiratokat mutassák fel.

2. mindazok, akik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekezezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírásra az 1886. XXIX. t. c. 15. 18. és az 1889. XXXVIII. t. c. 5. 6. 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezzék iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó tkvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvatnitsa mert különben jogait ezen az uton nem érvényesíthetik.

3. és azok javára tényleg már megszűnt követelésre vonatkozó zálogjog vagy megszűnt egyéb jog van nyilvánkönyvileg bejegyezve, ugyszintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztést kérelmezzenek, illetve hogy törlesei engedély nyilvanítása végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellen esetben a bélyegmentesség kedvezményéről elesnek.

A kir. járásbírótság mint tkvi hatóság.

Oklánd, 1911. okt. 17-én.

Dr. Földes s. k. kir. bíró.

A kiadvány hiteleül: **Wermescher** kir. telekkönyvvezető.

Sz. 4655—1911 polg.

Hirdetmény.

Az Ujszekely és vidéke tejszövetkezet felszámolásban cég felszámoló bizottsága közhírré teszi, hogy a szövetkezet 1911. évi augusztus hó 6. napján tartott közgyűlésen a felosztást elhatározta.

A szövetkezet felszámoló bizottsága felhívja tehát a szövetkezet hitelezőit, hogy a kereskedelmi törvény 249 § 2-ik bekezdése értelmében követeleseitek ezen hirdmény közzétételétől számított hat hó alatt a szövetkezetrel szemben érvényesítsétek.

A királyi törvényszék, mint kereskedelmi bíróság Székelyudvarhely, 1911. évi szeptember hó 17-én.

Mihály János s. k.

A kiadvány hiteleül.

Simó Béla kiadó.

Sz. 4574—1911. polg.

Hirdetmény.

A petek és vidéke tejszövetkezet felszámolásban cég felszámoló bizottsága közhírré teszi, hogy a szövetkezet 1911. július hó 9. napján tartott közgyűlésen a felosztást elhatározta.

A szövetkezet felszámoló bizottsága felhívja tehát a szövetkezet hitelezőit, hogy a kereskedelmi törvény 249 § 2-ik bekezdése értelmében követeleseitek ezen hirdmény közzétételétől számított hat hó alatt a szövetkezetrel szemben érvényesítsétek.

A királyi törvényszék, mint kereskedelmi bíróság.

Székelyudvarhely, 1911. évi szeptember hó 18-án.

Mihály János s. k.

kiadvány hiteleül:

Simó Béla kiadó.